

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxepa Aranburu Intxausti

*Ezkio-Itsaso,
Gipuzkoa
(1910-2012)*

Aurkibidea

Biografia

Ezkioko Igartzabalgoene baserrian jaio zen duela mende bat pasatxo. Ama Lazkaokoa zuen eta aita, berriz, Ezkiokoa. Hamar seme-alaba izan zituzten, baina batek ez zuen aurrera egin. Denen artean Joxepa bigarrena zen, emakumeetan zaharrena. Etxean lan asko egitea tokatu zitzaion, baina hamazazpi urte inguru zituela Zubietara joan zen Aliri baserrira neskame. Han hiru urte egin zituen; senide gazteena jaio zenean, anaia abisua ekartzera etorri zen eta etxera eraman zuen, amak haren beharra zuela esanez. Gero, beste sei urte egin zituen zerbitzatzen Zumarragako Urola Hotelean, Bergarara ezkondu zen arte. Bergaran bizi izan zen 1985 ingurura arte, eta azken urteetan Urnietan bizi izan zen.

Zintak

EZK-007

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-02-24
- **Iraupena:** 79 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberría, Eider

Pasarteak

1. 18 urte zituenerako neskame

- **Erref:** EZK-007/002
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:03:10. **Bukatu:** 00:04:13

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

18 urte betetzeko zituela, neskame joan zen Zubietako Aliri baserrira. 3 urte egon zen han lanean.

2. Neskametzta utzi behar anaia jaio zelako

- **Erref:** EZK-007/004
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:05:18. **Bukatu:** 00:07:23

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Neskame zegoela, anaia etorri zitzaion esatera anaia jaio zela. Orduan, Joxepa etxera itzuli zen. Neskame zela, garbiketak egitea zen bere zeregina.

3. Aliri baserri ederra

- **Erref:** EZK-007/005
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:07:23. **Bukatu:** 00:09:22

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Ura bazuten Aliri baserrian. Etxearen antolamendua nolakoa zen azaltzen du. Etxe ederra zen. Joxepak etxeko zereginak egiten zituen: garbiketak, janaria prestatu... Egurra argizariarekin garbitzen zuten.

4. Aliri baserriko sukaldea

- **Erref:** EZK-007/006
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:09:22. **Bukatu:** 00:10:38

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Aliri baserriko sukaldea ederra zen. Morroiek eta nagusiek denek batera jaten zuten. 3 ume zituzten familia hartan. Sukalde hartan ekonomika, harraska eta mahai handi bat zuten.

5. Emakumeen lana baserrian

- **Erref:** EZK-007/008
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:10:56. **Bukatu:** 00:11:56

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Emakumeek etxe barruan egiten zuten lan. Otorduetarako zer janari prestatzen zituzten azaltzen du.

6. Arropa eskuz garbitzen zuteneko zertzeladak

- **Erref:** EZK-007/009
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:11:56. **Bukatu:** 00:15:14

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa egunero aldatzen zuten Alirin. Arropa hura garbitu eta plantxatu egin behar izaten zuten. Arropa garbitzeko, xaboia erabiltzen zuten. Garbitegia etxean bertan zegoen. Arropa zikinak terreina handi batean jartzen zituzten. Morroien arropak garbitzea umeenak garbitzea baino zailagoa zen. Arropa zuria eta kolorekoa denak batera jartzen zituzten. Lixiba ez zuten egiten.

7. Anaia jaio zelako etxera bueltatu behar

- **Erref:** EZK-007/012
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:17:30. **Bukatu:** 00:19:17

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Joxepa neskame zegoela, anaia etorri zen beste anaia bat jaio zela abisatzera; etxera bueltatu behar izan zuen orduan.

8. Anaia koskortutakoan, hotelera lanera

- **Erref:** EZK-007/013
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:19:17. **Bukatu:** 00:21:36

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Anaia zaintzen aritzen zen Joxepa. Anaia koskortu zenean, Zumarragako hotel batera joan zen lanera, eta han 6 urte egon zen lanean. Hotelean hainbestean jaten zuten. Etxeko andrea dotore janzten zen goizean goizetik. Hoteleko zereginak aipatzen ditu.

9. Umea Fraisorotik hartu zutenekoa

- **Erref:** EZK-007/021
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:29:23. **Bukatu:** 00:31:09

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ezkondutakoan, etxean umerik ez zutenez, mutil koskor bat hartu zuten Villabonatik; baina mutilak 8 urte zituela, ama etorri zitzaion bila Lezotik. Joan

behar zuenean, umea nahastuta zegoen. Orduan Joxepak eta bere senarrak pena ikaragarria hartu zuten.

10. Eskolako oroitzapenak

- **Erref:** EZK-007/028
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:37:35. **Bukatu:** 00:39:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Eskolan maistrak gaztelaniaz egitea nahi izaten zuten, hizkuntza ikas zezaten. Zumarragan gaztelania asko ikasi zuen. Maistra Ataungoa zuten Santa Luzian. Eskolan oinarritzko gauzak ikasi zituzten. Koadernoak eta arkatzak izaten zituzten.</p>

11. Aisaldian Zumarragara edo jolasera

- **Erref:** EZK-007/029
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:39:40. **Bukatu:** 00:40:58

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Jaiegunetan Zumarragako eskolara joaten zen, mojetara. Dantzara ez ziren joaten. Jolasteko denbora hartzen zuten noizean behin.

12. Haurrak jaiotzen zireneko ohiturak

- **Erref:** EZK-007/030
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:40:58. **Bukatu:** 00:43:13

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Anai-arrebak jaiotzen zirenerako, sehaska eta arropak prest egoten ziren. Bi urtetik behin jaiotzen zen umea. Umea edukitzeko, praktikantea etortzen zen etxera. Ama txukuna zen, eta umeak txukun eramaten zituen. Haur-oihalak eskuz garbitzen zituzten.

13. Bataioaren inguruko ohiturak

- **Erref:** EZK-007/032
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:43:17. **Bukatu:** 00:45:48

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Umea jaio eta hurrengo egunean, bataioa izaten zen. Ama ez zen joaten bataiora, artean ohean baitzegoen. Aitajauna eta amandrea izeba-osabak izaten ziren. Umea eduki eta bi aste ingurura, ama elizara joaten zen.

14. Gerra hasi eta italiarren batailoia etxean apopilo

- **Erref:** EZK-007/035
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:47:38. **Bukatu:** 00:49:29

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra hasi zeneko oroitzapena gogoan du. Baserrian italiarren batailoia egun batzuetan izan zuten. Gurasoek hitz egiten zuten haiekin, gaztelaniaz moldatzen baitziren.

15. Mezara fin joaten ziren

- **Erref:** EZK-007/037
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:49:43. **Bukatu:** 00:51:30

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Elizara lehen asko joaten ziren, jaiegun guztietan. Mezak zer ordutan izaten ziren aipatzen du. Joxepa goizean goiz joaten zen mezara, baina ordurako argia egoten zen. Oinez joaten ziren elizara. Inguruko baserrietako denak joaten ziren mezara, bakoitza bere aldetik.

16. Heriotzaren inguruko ohiturak

- **Erref:** EZK-007/038
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:51:30. **Bukatu:** 00:54:09

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Norbait hiltzen zenean, gorputz-bideak izaten ziren. Gorpua etxean edukitzen zuten, inguruko jendea hura ikustera etortzen zen. Erramu bedeinkatua etxe guztietan egoten zen. Ur bedeinkatua ere izaten zen. Norbait hilzorian bazegoen, apaiza azkar etortzen zen oinez. Hil aurretik oliodurak ematen ziren. Etxean kandela jartzen zitzaion hildakoari.

17. Argia eta plantxa lehen

- **Erref:** EZK-007/040

- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:55:40. **Bukatu:** 00:57:30

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Garaiak asko aldatu dira. Argindarra ez du beti ezagutu izan etxean. Lehen petrolio-ontziekin lortzen zuten argia. Plantxak ikatzarekin funtzionatzen zuten; ekonomikaren gaineko plantxa ere ezagutu zuen.

18. Ogia lehen etxean egiten zuten

- **Erref:** EZK-007/041
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:57:30. **Bukatu:** 01:01:12

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Sukaldeak asko aldatu dira. Ogia egiteko izaten zen labea lehen. Amak egiten zuen ogia. Garia eta artoa ereiten zuten. Astoarekin joaten ziren errotara irina ekartzera, baita gerraostean ere. Amak ogia nola egiten zuen kontatzen du. Labea egurrarekin berotzen zen. Egurrak ona izan behar zuen.

19. Gaztainak saldu janaria erosteko

- **Erref:** EZK-007/042
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 01:01:12. **Bukatu:** 01:03:20

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Mendian gaztainak biltzen zituzten eta Zumarragan saltzen zituzten. Gerra ostean, olio urria zen. Arraina ekartzen zuten. Emakumeak saskia buruan zutela ibiltzen ziren.

20. Gazta eta taloa egiten

- **Erref:** EZK-007/045
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 01:05:48. **Bukatu:** 01:07:11

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gazta eta taloa nola egiten ziren azaltzen du.

21. Ama Birjinaren kanta

- **Erref:** EZK-007/047

- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 01:09:08. **Bukatu:** 01:09:43

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Ama Birjinaren kanta abesten dute.

22. Hoteleko lana eta lan-baldintzak

- **Erref:** EZK-007/050
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:13:06. **Bukatu:** 01:15:16

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Hoteleko eskupekoak entregatu egin behar izaten zizkioten etxeko andreari. Etxeko andrea zorrotza eta gogorra zen. Etxeko gizonak tren-estazioko bulegoan egiten zuen lan. Lan asko egoten zen hotelean. Zumarragan bazeuden beste bi hotel. Hotelean langile ugari egiten zuen lan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-08-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com